

Bezpieczeństwo w niepewnym świecie

Dział VII „Świat globalnych zależności” · wymaganie P2 · 45 minut

Metryczka

Pytanie wiodące: „Kto i jak chroni Polskę — i gdzie są granice tej ochrony?”

Etap · czas: LO kl. III / technikum kl. III-IV · 45 min · metoda: metaplan (przyczyny-skutki-przeciwdziałanie) + debata panelowa

Powiązanie z podstawą: Dz.U. 2025 poz. 382, Dział VII, wymaganie P2 — „wyjaśnia czynniki wpływające na bezpieczeństwo międzynarodowe i bezpieczeństwo Polski, w tym rolę NATO i ONZ; formułuje opinię i dyskutuje na temat wybranych zagrożeń dla bezpieczeństwa;”

Cele i umiejętności (siatka, s. 11-12): Cel 1 (rozumienie sfery publicznej), Cel 3 (własne opinie o sprawach publicznych), Cel 4 (poszanowanie opinii innych) · Umiejętność 1 (...analiza informacji), Umiejętność 2 (wyrażanie własnego zdania popartego argumentami), Umiejętność 3 (dialog z szacunkiem w kwestiach spornych).

Pojęcia (Przewodnik dla nauczyciela — glosariusz): bezpieczeństwo międzynarodowe, NATO, ONZ, zagrożenia hybrydowe.

Środki: karta pracy L2 (3 warianty UDL), rzutnik/tablica, dostęp do danych NATO/Ministerstwa Cyfryzacji/Straży Granicznej, kody QR. Sprzęt uruchom przed lekcją.

Cele w języku ucznia

- Wyjaśniam, jakie czynniki wpływają na bezpieczeństwo międzynarodowe i bezpieczeństwo Polski, w tym rolę NATO i ONZ.
- Rozróżniam zagrożenia militarne, hybrydowe i cybernetyczne na konkretnych przykładach.
- Formułuję własną opinię o wybranym zagrożeniu i dyskutuję o niej z szacunkiem dla innych zdań.
- Odróżniam liczbę potwierdzoną od wymagającej weryfikacji i wiążę bezpieczeństwo z życiem codziennym (glokalność).

Przebieg lekcji (7 / 28 / 10)

Faza	Czas	Nauczyciel	Uczeń	Forma
Wprowadzająca	7 min	Prowokacja wizualna + pytanie wiodące i cele; rutyna Widzę-Myszę-Zastanawiam się	Analiza materiału, pierwsze skojarzenia, pytania	Forum klasy
Realizacyjna	28 min	Facilitacja pracy w stacjach (metaplan);	Praca w grupach na danych;	Grupy 3-4 os.

Faza	Czas	Nauczyciel	Uczeń	Forma
		pilnuje faktu vs opinii i oznaczania danych zmiennych	notatki; przygotowanie wniosków	
Podsumowująca	10 min	Zbiera wnioski; wyjściówka i informacja zwrotna	Prezentacja; wyjściówka; wpis do portfolio	Prezentacja + refleksja

Faza wprowadzająca (7 min)

03 PROWOKACJA · ŚWIAT GLOBALNYCH ZALEŻNOŚCI

BEZPIECZEŃSTWO · L2

Które z tych zagrożeń to „wojna”, a które działa poniżej jej progu?

Nie każde zagrożenie wygląda tak samo. Gdzie przebiega granica wojny?

Militarne
wojsko, broń, front

Cybernetyczne
ataki na sieci i dane

Hybrydowe
dezinformacja, presja, sabotaż

FEG fundacjaedukacji globalnej.pl

G-17 · LEKCJA 2

Pokaż kolaż zagrożeń: militarne (wojsko), cybernetyczne (atak na systemy), hybrydowe (presja na granicy, dezinformacja). Zapytaj: „Które z tych zagrożeń to ‘wojna’, a które działa poniżej jej progu?”. Poprowadź rutynę:

- **Widzę** — jakie zagrożenia rozpoznaję na obrazach?
- **Myszę** — co je łączy, a co różni — militarne vs niemilitarne?
- **Zastanawiam się** — o co chciałbym zapytać — jak państwo się przed nimi broni?

Zbierz kilka głosów na forum (bez oceniania). Zapowiedz pytanie wiodące i cele.

Faza realizacyjna (28 min)

Podziel klasę na grupy. Stacje pokazują różne wymiary bezpieczeństwa (NATO, zagrożenia niemilitarne, ONZ) i prowadzą do debaty o reformie Rady Bezpieczeństwa. Użyjcie metaplanu: przyczyny–skutki–przeciwdziałanie. Nie dopisujcie liczb spoza bazy.

STACJA 1 · NATO — obrona kolektywna

Dane (każda liczba ze źródłem):

- NATO opiera się na odstraszeniu i obronie kolektywnej (art. 5); wzmocniona wschodnia flanką i struktury dowódcze w Polsce.
- Wydatki obronne 2025: Polska **4,7% PKB** — najwyższy odsetek w NATO (wzrost z 3,9% w 2024).
(raport Sekr. Gen. NATO, 2026) (dane 2025/2026)

- Szczyt NATO w Hadze (VI 2025): cel **5% PKB do 2035** (3,5% siły + 1,5% odporność); wszystkie państwa osiągnęły min. 2%. (NATO, 2026) *(dane 2025/2026)*

Zadanie grupy: uzupełnijcie w karcie pracy — na czym polega zależność/problem · przyczyna · skutek · działanie/„u mnie w życiu”. Liczby, które warto samodzielnie zweryfikować, podkreście.

STACJA 2 · Zagrożenia niemilitarne

Dane (każda liczba ze źródłem):

- Cyberbezpieczeństwo 2025: **272 941 zgłoszonych incydentów** (+144,4% rok do roku). *(Ministerstwo Cyfryzacji, 2026) (dane 2025/2026)*
- Presja na granicy z Białorusią gwałtownie spada: I–V 2026 tylko **215 prób** (–98% r/r), zatrzymanych **3 osoby** (2025: 1,8 tys.). *(Straż Graniczna, 2026) (dane 2025/2026)*
- Zagrożenia hybrydowe łączą środki militarne i niemilitarne (cyberataki, dezinformacja, presja migracyjna) poniżej progę wojny.

Zadanie grupy: uzupełnijcie w karcie pracy — na czym polega zależność/problem · przyczyna · skutek · działanie/„u mnie w życiu”. Liczby, które warto samodzielnie zweryfikować, podkreście.

STACJA 3 · ONZ — bezpieczeństwo zbiorowe

Dane (każda liczba ze źródłem):

- ONZ to uniwersalny system bezpieczeństwa zbiorowego; Rada Bezpieczeństwa bywa sparaliżowana użyciem prawa weta przez stałych członków (P5) — ostatnio najczęściej Rosję i Chiny, ale z weta korzystały też inne mocarstwa.
- Polska uczestniczy w misjach — np. UNIFIL w Libanie: **220 polskich żołnierzy** od 2019 r. (ONZ / MON) *(dane 2025/2026)*
- Kontekst reformy: „Pakt dla Przyszłości” przyjęty na Szczycie Przyszłości ONZ (wrzesień 2024).

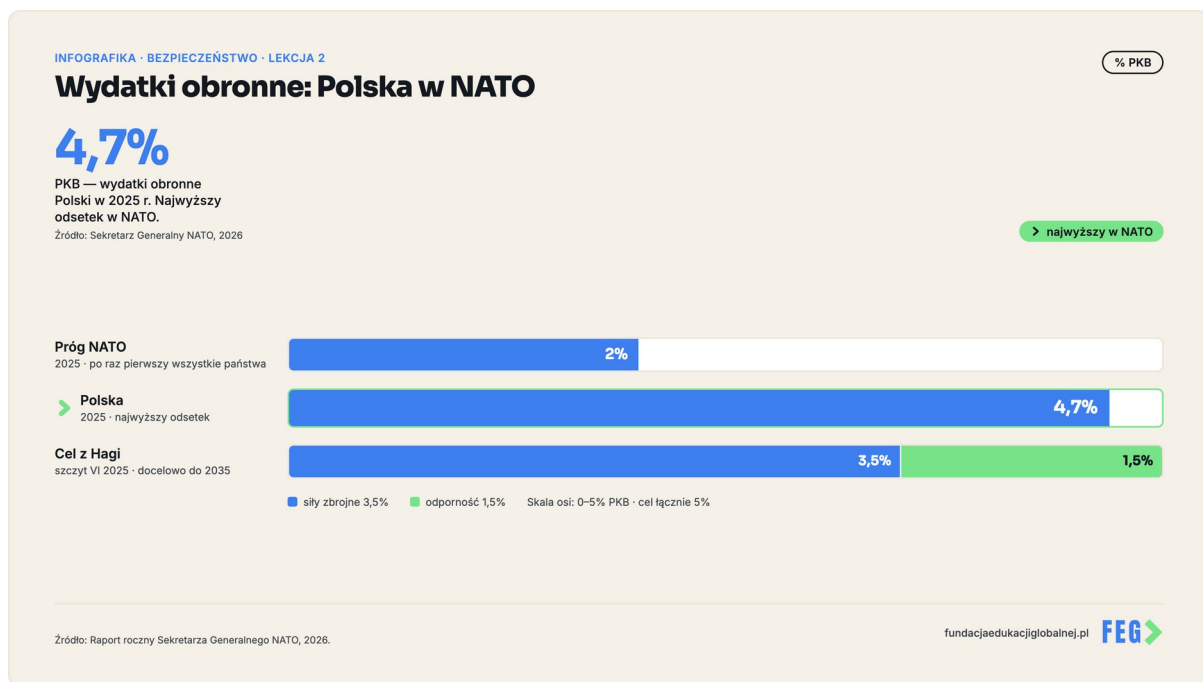
Zadanie grupy: uzupełnijcie w karcie pracy — na czym polega zależność/problem · przyczyna · skutek · działanie/„u mnie w życiu”. Liczby, które warto samodzielnie zweryfikować, podkreście.

STACJA 4 · Reforma Rady Bezpieczeństwa — spór

Dane (każda liczba ze źródłem):

- Grupa G4 (Japonia, Niemcy, Indie, Brazylia) dąży do rozszerzenia Rady i ograniczenia weta.
- Stali członkowie (P5) bronią weta jako „bezpiecznika” przed konfrontacją mocarstw.
- Państwa średnie (m.in. Polska, Włochy) proponują wzmocnienie zgromadzeń regionalnych i „inteligentne weto”.

Zadanie grupy: uzupełnijcie w karcie pracy — na czym polega zależność/problem · przyczyna · skutek · działanie/„u mnie w życiu”. Liczby, które warto samodzielnie zweryfikować, podkreście.

Legenda. Dane w tej lekcji zaktualizowano do wartości 2025/2026 (weryfikacja 03.07.2026). Liczby roczne/kwartalne odświeżaj przy kolejnych edycjach.

Debata: reforma Rady Bezpieczeństwa ONZ

Stanowiska w debacie

Forma: debata panelowa (3 stanowiska). Przedstaw stanowiska bez rozstrzygania sporu — najpierw kontrakt grupowy (por. Przewodnik dla nauczyciela).

Grupa G4 (Japonia, Niemcy, Indie, Brazylia)

- Rada odzwierciedla świat z 1945 r. — potrzeba nowych stałych członków.
- Weto powinno być ograniczone, by nie blokować reakcji na zbrodnie.

Stali członkowie (P5)

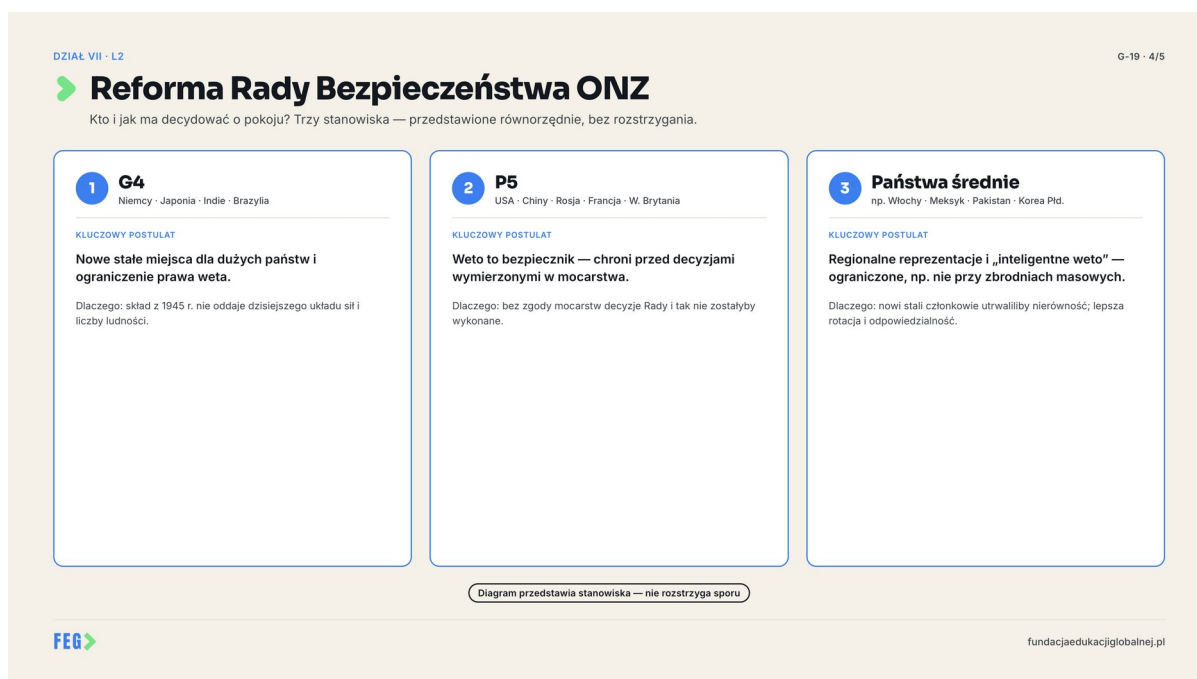
- Weto to „bezpiecznik” chroniący przed bezpośrednią konfrontacją mocarstw.
- Rozszerzenie grona utrudni podejmowanie decyzji.

Państwa średnie (m.in. Polska, Włochy)

- Zamiast nowych stałych miejsc — wzmocnić rolę zgromadzeń regionalnych.
- „Inteligentne weto”: ograniczenie weta w sprawach ludobójstwa i zbrodni wojennych.

Faza podsumowująca (10 min)

Uporządkujcie metaplanem: przyczyny zagrożeń, ich skutki i sposoby przeciwdziałania. Zamknij debatę panelową o reformie Rady Bezpieczeństwa — trzy stanowiska bez rozstrzygania.

Wyjściówka (exit ticket)

1. Wymień dwa czynniki wpływające na bezpieczeństwo Polski i rolę NATO lub ONZ.
2. Podaj jeden przykład zagrożenia hybrydowego lub cybernetycznego i sposób przeciwdziałania.
3. Sformułuj własną opinię o reformie Rady Bezpieczeństwa i jeden kontrargument.

Wpis do portfolio. Uczeń zapisuje: metaplan wybranego zagrożenia (przyczyny–skutki–przeciwdziałanie) oraz własną opinię o reformie Rady Bezpieczeństwa z kontrargumentem. Materiał do działań obywatelskich (np. symulacja obrad — Katalog działań obywatelskich).

Spodziewane wnioski (klucz dla nauczyciela)

Podpowiedzi, ku czemu prowadzić — nie podawaj ich z góry.

- **NATO:** bezpieczeństwo Polski opiera się na obronie kolektywnej i rosnących wydatkach.
- **Zagrożenia:** coraz częściej są niemilitarne (cyber, hybryda) — trudniejsze do rozpoznania.
- **ONZ:** daje ramy współpracy, ale weto ogranicza skuteczność Rady Bezpieczeństwa.
- **Reforma:** każde z trzech stanowisk ma logikę — spór jest realny i nierozstrzygnięty.

Kryteria sukcesu (ocenianie kształtujące)

Uczeń zrealizował cele lekcji, jeśli:

- wyjaśnia czynniki bezpieczeństwa i rolę NATO oraz ONZ,
- rozróżnia zagrożenia militarne, hybrydowe i cybernetyczne,
- formułuje opinię popartą argumentem i szanuje odmienne zdania,
- odróżnia liczbę potwierdzoną od wymagającej weryfikacji.

Oceniamy sposób analizy i argumentacji, nie poglądy ucznia. Dominuje informacja zwrotna (por. Ocenianie i rubryki).

Różnicowanie (UDL)

Wariant z rusztowaniem: słowniczek, dane w tabeli z podkreśleniami, gotowy metaplan i pytania pomocnicze.

Wariant rozszerzony: pełne przygotowanie do debaty panelowej (trzy stanowiska), analiza mechanizmu weta i weryfikacja danych o wydatkach i cyberincydentach.

Multiperspektywa. Reforma Rady Bezpieczeństwa to temat sporny — prezentuj 3 stanowiska (G4 / P5 / państwa średnie) bez rozstrzygania. Dbaj o dialog z szacunkiem (Umiejętność 3).

Powiązania i materiały

- **Karta pracy:** „Karta pracy L2” — 3 warianty UDL (osobny print-friendly PDF).
- **Portfolio:** wpis „Metaplan zagrożenia + moja opinia o reformie ONZ”.
- **Katalog działań obywatelskich:** symulacja obrad organizacji międzynarodowej (Model UN).
- **Kompendium (Moduł 9):** pełne tło i źródła w sekcji „Bezpieczeństwo: NATO, ONZ, cyberprzestrzeń i zagrożenia hybrydowe”.

Fundacja Edukacji Globalnej · materiał edukacyjny — treść bezstronna · fundacjaedukacjiglobalnej.pl